

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата географічних наук, доцента **Олійник Валентини Дем'янівни**
на дисертаційну роботу **Михіденко Марти Олександрівни**
«Принципи функціонально-планувальної організації сільських територій у
приміській зоні м. Києва»
представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі знань 19 - Архітектура та будівництво,
за спеціальністю 191 - Архітектура та містобудування

Актуальність теми дослідження є обґрунтованою і диктується сучасними реаліями в необхідності адаптації сільських територій до зростаючого урбанізаційного тиску міст, соціоекономічної трансформації, викликів воєнного часу, а також зростаючою потребою екологізації способу життя, заміського відпочинку для жителів міст. Київська приміська зона є яскравим прикладом регіону з високою концентрацією протиріч між сільським середовищем і міськими впливами, що зумовлює потребу в інтеграції сільських територій у просторове планування на основі науково обґрунтованих моделей.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота узгоджується з національними законодавчими та стратегічними документами, зокрема: Законом України (далі ЗУ) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» від 09.06.2022р., ЗУ «Про засади державної регіональної політики» від 01.01.2025р., ЗУ «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру (додатки 2-64 до Порядку)» від 11.01.2025р., ЗУ ЗУ «Про основи містобудування» від 15.11.2024р., ЗУ «Про архітектурну діяльність» від 15.11.2024р., «Про регулювання містобудівної діяльності» від 09.02.2025р., ЗУ «Про національну інфраструктуру геопросторових 25 даних» від 31.12.2023 та іншими нормативно правовими актами.

Надзвичайно важливим аспектом є виконання дисертаційного дослідження дослідження у межах науково-дослідної роботи кафедри містобудування – «Наукові засади проєктування та реконструкції містобудівних і ландшафтнорекреаційних об'єктів» на період 2023-2027 рр. (№ держреєстрації 0123U101174).

Наукова новизна одержаних результатів

Серед найбільш вагомих досягнень дисертаційного дослідження Михіденко Марти Олександрівни варто зазначити наступні:

вперше:

- розроблено класифікацію сільських територій Київської приміської зони за системним набором критеріїв;
- визначено актуалізовані межі приміської зони найкрупнішого міста України, Києва, на основі сучасного адміністративно-територіального поділу, з урахуванням структури територіальних громад, чинного законодавства, процесів децентралізації та реальної функціональної взаємодії сільських територій із центральним містом;
- запропоновано модель поясного зонування приміських територій;
- розроблено функціонально-планувальні моделі на основі ГІС-технологій із застосуванням мультифакторного аналізу та врахуванням взаємодії ряду визначених автором факторів впливу.

удосконалено:

- підходи до діагностики стану приміських сільських територій з урахуванням просторової доступності, функціональної наповненості та адміністративних меж.

поглиблено:

- методологію інтеграції сільських територій у систему просторового планування;
- термінологічний апарат у сфері просторової організації приміських сільських територій.

Новизна підтверджена системністю аналізу, застосуванням власних графічних моделей, карт та типологій.

Оцінку змісту дисертації надано на підставі ознайомлення з рукописом дисертаційного дослідження. Робота містить анотацію, термінологічний словник, список умовних скорочень, вступ, три розділи та висновки, перелік використаних літературних джерел, додатки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, констатований зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами;

- визначена мета дослідження, на основі якої сформульовані завдання; окреслені методи дослідження;
- обґрунтована наукова новизна, результати дослідження та їх практичне значення.

У першому розділі «Аналіз теоретичного та практичного досвіду функціонально-планувальної організації сільських територій у приміських зонах найкрупніших міст» проаналізовані дослідження вітчизняних науковців за темою дисертації, розглянуто історичний аспект освоєння сільських територій, проаналізовано ключові терміни та поняття, а також досліджено досвід різних країн у функціональнопланувальній організації сільських територій.

У другому розділі «Методика дослідження ефективної функціональнопланувальної організації сільських територій у приміській зоні Києва» розглядаються методологічні засади дослідження, обґрунтовується вибір методів дослідження. Проаналізовані етапи встановлення приміської зони Києва, запропоновано авторське бачення щодо уточнення меж Київської приміської зони. Проаналізовано проблему класифікації сільських територій, уточнено та вдосконалено модель поясів приміської зони, на основі якої запропоновано модель поясів віддаленості приміських сільських територій, визначено основні фактори впливу на функціонально-планувальну організацію сільських територій приміської зони, запропоновано класифікацію сільських територій за різними критеріями.

У третьому розділі «Заходи з підвищення ефективності функціонально-планувальної організації сільських територій у приміській зоні Києва» представлені принципи функціонально-планувальної організації приміської зони, розроблена відповідна модель сільських територій з використанням ГІС-технологій, надані рекомендації щодо впровадження цієї моделі на практиці.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків, рекомендацій, їх достовірність.

Ретельний аналіз тексту дисертації Михіденко Марти Олександрівни дає можливість стверджувати, що висунуті наукові положення, висновки та

рекомендації є науково обґрунтованими, логічно послідовними й такими, що відповідають меті, завданням, предмету та об'єкту дослідження.

У дисертації чітко простежується зв'язок між аналітичним блоком, та авторською методикою дослідження з подальшими рекомендаціями щодо впровадження результатів з урахуванням місцевої специфіки. Рекомендації аргументовані, апробовані у фахових виданнях, зокрема у наукометричних базах даних Scopus, міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях та мають практичний характер і адресовані широкому колу стейкхолдерів: органам місцевого самоврядування, проектним організаціям, законотворцям, освітнім установам, що підтверджує достовірність основних положень роботи.

Практичне значення роботи. Практична направленість роботи полягає у використанні та впровадженні результатів:

- у містобудівну документацію на місцевому рівні: комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад, генеральні плани населених пунктів, детальні плани територій;
- при формуванні Національної інфраструктури геопросторових даних (НІГД);
- в освітній процес на профільних кафедрах;
- у практику стратегічного просторового розвитку територіальних громад із врахуванням принципів інтегративного планування.
- при планування та організації туристичної сфери приміської зони.

Розроблені авторкою моделі було застосовано у конкурсних проєктах міжнародного рівня (Тайвань, Індія), що свідчить про прикладну орієнтацію дослідження.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та дотримання принципів академічної доброчесності. За своїм змістом дисертаційна робота здобувачки Михіденко Марти Олександрівни повністю відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341, що зазначено у п. 5 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Представлена дисертація є завершеною науковою працею і свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності. Дослідження «Принципи функціонально-планувальної організації сільських територій у приміській зоні м. Києва» здобувачки ступеня доктора філософії є результатом самостійної праці Михіденко Марти Олександрівни і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Підтверджено перевіркою на антиплагіат, що використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела. Максимальний відсоток співпадіння, виявлений у системі перевірки: StrikePlagiarism – п'ятнадцять цілих дев'ятнадцять сотих (15,19%).

Дисертація має традиційну для теоретичних робіт структуру: анотація, словник спеціальних термінів, список скорочень, вступ, три розділи з висновками до них, загальні висновки, список використаних джерел і додатки.

Оформлення дисертації, мова і стиль роботи.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу мон України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Загальний обсяг дисертації складає 213 сторінок, включаючи основну текстову частину дисертації зі 188 сторінок, 39 сторінок ілюстрацій, 30 сторінок списку використаних джерел (274 найменувань), додатки на 24 сторінках, з них 2 сторінки сертифікатів конкурсів і 1 сторінка довідки впровадження результатів дисертації. Текст дослідження підкріплений графічним матеріалом (таблицями, рисунками). Дисертаційна робота написана українською мовою. Зміст викладений логічно, грамотно, зрозумілою науковою мовою з використанням фахової термінології.

Основні положення дисертації викладено в опублікованих працях. Вимоги до кількості та якості публікацій виконано.

Зауваження та дискусійні положення

Попри високу якість виконаного дослідження, актуальність теми та наукову новизну, слід висловити низку зауважень і побажань, що мають переважно конструктивний характер:

1. Структурованість завдань дослідження.

У вступі доцільно було б більш чітко структурувати завдання дослідження, та розширити їх перелік (до 3) за другим та третім розділами.

2. Теоретичний аналіз.

У першому розділі, крім аналізу досвіду функціонально-планувальної організації сільських територій у зарубіжних країнах, який відображає в основному агломераційні дослідження, бажано було б розглянути напрацювання зарубіжних дослідників з питань термінології за темою дисертаційного дослідження. 3.

3. Методика дослідження. При широкому та змістовному підході до обрання методів та методиці дослідження приміської зони м. Києва, викликає питання обґрунтованості порівняння Київської агломерації з Рейнсько-рурською та Детройт (США) також відсутнє посилання в роботі на даний рисунок 2.5 (сторінка 214) та його аналіз.

При проведенні SWOT-аналізу Пірнівської громади (с.142) доцільно було внести пропозиції, які, наприклад, посили б сильні сторони (наявність водних об'єктів) із використанням можливостей та нейтралізувати зовнішні загрози шляхом використання сильних сторін.

3. Ілюстративність. У підрозділах першого розділу, а саме 1.1 та 1.3 в аналітичних частинах, варто було б ширше застосувати ілюстративний матеріал: схеми, графіки, аналітичні таблиці – для підсилення порівняльного аналізу. В деяких ілюстраціях дисертації авторка використовує дрібний шрифт, який не дає змогу повноцінно оцінити вміст представленого графічного матеріалу (рис. 1.1., 1.2., 1.7., 1.9.). В ілюстраціях 1.6., 1.7., 1.9. наявні англомовні підписи, які доцільно було б перекласти українською мовою з метою забезпечення доступності матеріалу для ширшої аудиторії та сприяння популяризації проблематики розвитку сільських територій.

Викликає питання розміщення рисунків: у роботі, наприклад, рис. 2.4 зображено на 213 стор., а посилання на нього на сторінці 219, що утруднює наочність сприйняття. Певна кількість рисунків (2.6, 2.7. С. 124,126) не мають посилань в тексті роботи.

На рисунку 2.6. (стор.124) Чернігівська область підписана як Київська та Чернігівська. Відбулось зміщення надпису, яке не було виправлене.

4. Стилiстичнi помилки. У роботi спостерiгаються стилiстичнi помилки. Наприклад, «Виявилось, що не всi напрямки налiчують в собi три типи поясiв. Адже самi межi Києва та Київської областi є нерiвномiрними. Таким чином, територiї . Отже, автор враховує адмiнiстративно-територiальнi вiдносини рeгiону» (цит. С. 125).

Крiм того в роботi є орфографiчнi та пунктуацiйнi помилки, наприклад «У 1970х роках на пiвнiч вище вiд меж села Ровжi, за 7,5 кiлометри, було закладено дачний кооператив «Ровжi».» (цит. С. 133) та iн.

5. Мiжнародний досвiд. Поданий аналiз зарубiжних прикладiв функцiонально-планувальної органiзацiї сiльських територiй заслуговує на розширення у виглядi графiчних схем адаптованих до умов України.

6. Опис моделей. Було б доцiльно деталiзувати етапи розробки функцiонально-планувальних моделей для окремих населених пунктiв, що дало б змогу краще розкрити потенцiал їх масштабування та адаптацiї.

7. Мiсцева участь. Варто було б бiльш акцентовано розкрити роль мiсцевих громад у розробцi та реалiзацiї планувальних рiшень, зокрема в контекстi сучасних практик партисипативного планування.

Однак, вказанi недолiки дисертацiйного дослiдження не несуть критичного характеру та не впливають на цiннiсть наукової новизни, яка була висвiтлена здобувачкою.

Загальний висновок

Дисертацiйна робота Михiденко Марти Олександрiвни, яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора фiлософiї в галузi знань 19 « Архiтектура та будiвництво» за спецiальнiстю 191 «Архiтектура та мiстобудування», за темою «Принципи функцiонально-планувальної органiзацiї сiльських територiй у примiській зонi м. Києва», вiдповiдає вимогам Порядку присудження ступеня доктора фiлософiї та скасування рiшення разової спецiалiзованої вченої ради

освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та Наказу Міністерства освіти та науки України № 40 від 12 січня 2017 р., зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 р., за № 155/30023.

Запропонована тема робота є актуальною. Результати дослідження відзначаються науковою новизною, практичною спрямованістю, системністю підходу у контексті децентралізації і потреб просторового розвитку територіальних громад.

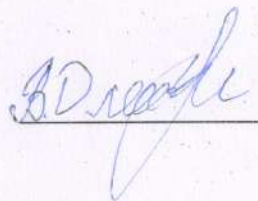
Авторкою вперше уточнено межі приміської зони Києва за сучасним адміністративно-територіальним устроєм, розроблено типологію сільських територій, запропоновано принципи та моделі функціонально-планувальної організації з використанням ГІС-технологій, а також сформульовано практичні рекомендації щодо їх впровадження.

Робота відзначається високим рівнем наукової обґрунтованості, методологічної коректності та практичної застосовності отриманих результатів.

Загалом, дисертація відповідає вимогам до наукових робіт такого рівня, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

Офіційний опонент:

Кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри готельно-ресторанного
та туристичного бізнесу
Міжнародного гуманітарного університету

Валентина ОЛІЙНИК

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

начальник відділу кадрів
Міжнародного гуманітарного університету

Оксана КОВАЛЬОВА

